

Примљено : 7.12.2024.

Орг. јед. Број Прилог Вредност

Образац Д2

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
НАЗИВ ФАКУЛТЕТА

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име
Датум и место рођења

Борић, Саша, Соња
13. 3. 1993. Године, Ниш

Основне студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Србистика
Дипломирани филолог
2012.
2016.
9,40

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Српска и компаративна књижевност
Мастер филолог
2016.
2017.
9,75
Српска књижевност
Фантастика у делу Илије Вукићевића

Докторске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Година уписа
Остварен број ЕСПБ бодова
Просечна оцена

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
ДАС Филологије (Модул Српска и компаративна књижевност)
2018.
104
10.00

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>„Дестабилизација миметичности реализма у приповеткама Илије Вукићевића са елементима фантастике”, <i>Филолог: часопис за језик, књижевност и културу</i>, 2018, год. IX, бр. 18, стр. 505—518.</p> <p>Кратак опис садржине (до 100 речи)</p> <p>У огледу је указано на процес дестабилизације феномена реалистичке миметичности у приповијеткама Илије И. Вукићевића. При томе је успјешно усмјерена пажња на аспекте компоновања текста, карактеризације јунака, обликовања приче и форми казивања, као и стилско-типолошких особина, које су приповиједање Илије Вукићевића приближиле поетичким обрасцима модерне српске прозе.</p>	M51

	Рад припада научној области докторске дисертације	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	
2	<p>„Типологија фантастике у делу Илије Вукићевића”, <i>Philologia Mediana</i>, 2018, год. X, бр. 10, стр. 221—235.</p> <p>Кратак опис садржине (до 100 речи)</p> <p>У огледу је кроз цјеловиту анализу приповједачког рада Илије И. Вукићевића, направљена типологија доминантних типова фантастике: утопијска, бајковна, религијска, фолклорна, ониричка, епска фантастика, фантастика предања, демонско-дијаболска фантастика, фантастика бића, предмета, приповеданог простора и времена.</p>	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	M51
3	<p>„Фантастична приповетка Милорада Поповића Шапчанина”, <i>Лунар</i>, 2021, XXI, бр. 74, стр. 89—102.</p> <p>Кратак опис садржине (до 100 речи)</p> <p>У огледу је урађена анализа типова фантастике у приповједачком раду Милорада Поповића Шапчанина. Указано је на доминацију облика фолклорне и митске фантастике, као и на референтне облике ујетничког поступка у обликовању књижевне фантастике, као што су статус приповједача, карактеризација јунака, облика казивања и сл.</p>	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	M52
4	<p>„Од Јована Грчића Миленка до Драгутина Илића: пут фантастике српског реализма (Драгана Бошковић. <i>Моћ фантастике (фантастика у прозној и драмској стваралаштву српског реализма)</i>. Панчево: Mali Nemo, 2018)”, <i>Philologia Mediana</i>, 2019, бр. 11, стр. 636—640.</p> <p>Кратак опис садржине (до 100 речи)</p> <p>У критичком огледу је урађена анализа монографског истраживања Драгане Бошковић о облицима фантастике у прози и драмским текстовима епохе реализма у српској књижевности. Успјешно су сагледани различити аспекти овога истраживања: аналитички метод, начини типологије књижевне фантастике, однос према жанровима, језику и начину обликовања књижевног свијета.</p>	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	M56
5	<p>„О реализму и његовим границама (<i>Поетика српског реализма: зборник радова</i>, Ур. Душан Иванић, Драгана Вукићевић, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2018)”, <i>Наслеђе</i>, 2021, год. XVIII, бр. 48, стр. 401—404.</p> <p>Кратак опис садржине (до 100 речи)</p> <p>У критичком огледу је урађена анализа зборника радова који се бави поетичким проблемима епохе реализма у српској књижевности. Указано је на развојне фазе, границе и периодизацијске аспекте ове епохе, на жанровске особине, на стилско-типолошке карактеристике, на књижевну штампу, институције, као и различите друге феномене књижевног живота. Предочени су различити књижевни феномени ове епохе, попут слике града, фантастике, миметичности, карактеризације јунака и сл.</p>	ДА	НЕ	ДЕЛИМИЧНО	M27

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА НЕ

образложење

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање	Горан Максимовић, редовни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање	Српска књижевност (Српска књижевност 18. и 19. века)
Датум избора	2. 6. 2008.
Установа у којој је запослен	Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Е-пошта	goran.maksimovic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Горан Максимовић, „Градови српског реализма“, <i>Поетика српског реализма</i> , тематски зборник међународног значаја, уредили: Душан Иванић и Драгана Вукићевић, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд, 2018, стр. 95-114. ISBN 978-86-6153-548-2 https://doi.org/10.18485/poet_srp_real.2018 COBISS.SR-ID 272888076	M14
2	Горан Максимовић, „Периодизација епохе реализма у српској књижевности“, <i>Периодизација нове српске књижевности</i> , зборник саопштења са научног скупа „Периодизација српске књижевности“ који је одржан у Београду 25-26. априла 2018. године у организацији Одјељења за	M62

	језик и књижевност САНУ, Научни скупови, књига CLXXVIII, Одјељење језика и књижевности, књига 31, САНУ, Београд, 2019, стр. 159-175. ISBN 978-86-7025-816-7 UDK 821.163.41.09"18/19" 821.163.41.09 Popović P. (082) COBISS.SR-ID 276373772	
3	"Симо Матавуљ и Марко Цар", <i>Зборник Матице српске за књижевност и језик</i> , књига LXVI, свеска 2/2018, Нови Сад, 2018, стр. 489-501. ISSN 0543-1220 COBISS.SR-ID 9627138 UDC 821.163.41-2.09 Matavulj S. UDC 821.163.41.09 Car M.	M24
4	"Необјављена писма Лазара Томановића упућена Александру Сандићу у Нови Сад у периоду између 1878. и 1901. године", <i>Зборник Матице српске за књижевност и језик</i> , књига LXIV, свеска 2/2016, Нови Сад, 2016, стр. 521-540. ISSN 0543-1220 COBISS.SR-ID 9627138	M24
5	"Идентитет града у прози Стевана Сремца", <i>Зборник Матице српске за књижевност и језик</i> , књига LX, свеска 1/2012, Нови Сад, 2012, стр. 99-118. ISSN 0543-1220 COBISS.SR-ID 9627138	M24

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	Александар Костадиновић, Слика страног света у српском путопису 19. века, Филозофски факултет Универзитета у Нишу		19.9.2016.
2.	Валентина Златановић Марковић, Аспекти хришћанске духовности у поезији српског романтизма, Филозофски факултет Универзитета у Нишу		23.3.2017.
3.	Јасмина Јовић, Уметничка слика града у прози српског реализма, Филозофски факултет Универзитета у Нишу		15.6.2018.
4.	Биљана Солеша, Трагично у приповеци српског реализма, Филозофски факултет Универзитета у Нишу		27.3.2019.

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

ДА НЕ

образложење

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације **Фантастика у књижевности српског реализма**

Научно поље Друштвено-хуманистичке науке

Научна област Српска књижевност

Ужа научна област Српска књижевност 18. и 19. века

Научна дисциплина Историја српске књижевности

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Докторска теза Фантастика у књижевности српског реализма за предмет истраживања има проблеме фантастике и фантастичног у жанровски разноликим књижевним текстовима српских реалиста (роман, приповијетка, драма и сл.). Теоријски сегмент рада биће посвећен различитим проблемима. Најприје, појмовно-терминолошком одређењу термина фантастике и фантастичног, а затим и жанровском статусу фантастике, књижевноисторијском статусу, као и типологији фантастике. Потом ће пажња бити усмјерена на досадашњу рецепцију феномена фантастике у српској књижевности (Ј. Аћин, З. Мишић, М. Николић, Б. Вукадиновић, С. Дамјанов, П. Палавестра, И. Тартаља, З. Живковић, А. Радин, Д. Ајдачић, Б. Јовић, С. Милосављевић Милић, Р. Ераковић, Ј. Јовановић, Д. Бошковић и др.). Посебан аналитички приступ биће утемељен на концепту фикционалног свијета, као скупа могућих стања ствари, који имплементира у себе и најфантастичније свијетове, као и на теорији могућих свијетова, на модалним системима наративних свијетова, на тумачењу семантике алетичких модалитета у терминима природни-интермедијарни-натприродни свијет. То се између осталог односи на конструисање и аутентизацију алтернативног наративног свијета, поступке редистрибуције алетичких модалитета као кључне диференцијалне карактеристике фикционалних свијетова фантастике. При томе ће пажња бити утемељена и на релацијама стварног свијета текста и алтернативних могућих свијетова (типови односа приступачности, транс-универзумски и интра-универзумски ниво односа), као и на природи наративних јединки, транссветовном статусу ликова (екстратекстуалне, интертекстуалне, интратекстуалне верзије). Полазно методолошко усмјерење почиваће на „теорији могућих светова“ Љубомира Долежела, а затим и на књижевнотеоријској мисли Мари-Лор Рајан, Томаса Павела, Јурија Марголина, Хилари Даненберг, Рут Ронен и сл. Реалистичка поетика и критика маркирале су атрибут фантастичног негативним предзнаком, што је имало за посљедицу маргинализацију фантастичних

фикционалних дјела, али је са друге стране оставило значајан простор за њихово ново тумачење и превредновање кроз семантику могућих свијетова. При томе ће семантика могућих свијетова бити посматрана као модални систем који је апликативан за тумачење проблема фантастике засноване на кршењу и сучељавању природног и натприродног, тј. стварног и нестварног.

У фокусу проучавања фантастике у књижевности српског реализма наћи ће се однос народне фантастике и умјетничке приповетке, као и однос реалистичке приповијетке и фантастичког дискурса бајке, али и фолклорна фантастика, као и научна фантастика. На том трагу кандидаткиња ће фантастику „могућих светова“ истраживати на корпусу текстова сљедећих аутора: Јована Грчића Миленка, Стефана Митрова Љубише, Милована Глишића, Милорада Поповића Шапчанина, Лазе Лазаревића, Симе Матавуља, Јанка Веселиновића, Светолика Ранковића, Лазара Комарчића, Илије Вукићевића, Радоја Домановића, Драгутина Илића, Ива Ћипика, Пере Тодоровића, Милете Јакшића и др.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)

Предложена полазна литература је у потпуној сагласности са проблемом истраживања:

Секундарна литература:

Бошковић, Драгана. *Моћ фантастике: (фантастика у прозном и драмском стваралаштву српског реализма)*. Панчево: Mali Nemo, 2018.

Максимовић, Горан. *Заборављени књижевници: књижевноисторијски огледи о скрајнутим писцима српског 19. вијека*. Пале: Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета“, 2013.

Радин, Ана. „Типови транспозиције вампирског мотива у српској прозној књижевности.“ *Српска фантастика: натприродно и нестварно у српској књижевности*. Ур. П. Палавестра. Београд: САНУ (1989): стр. 260–276.

Aler, Jan. „Impossible Storyworlds — and What to Do with Them.“ *Storyworlds: A journal of Narrative Studies*. Vol. 1 (2009): pp. 79–96.

Dannenberg, Hillary P. *Coincidence and Counterfactuality, Plotting Time and Space in Narrative Fiction*, Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2008.

Doležel, Lubomir. *Heterokosmika: fikcija i mogući svetovi*. Београд: Službeni glasnik, 2008.

Milosavljević Milić, Snežana. „Transfiktionalni identiteti književnih likova.“ *Nauka i globalizacija*. Filozofski fakultet Pale (2014): str. 783–793.

Margolin, Juri. „Jedinke u narativnim svetovima: jedna ontološka pretpostavka.“ *Reč: časopis za književnost i kulturu*. god. 4, br. 30 (1997): str. 88–100.

Pavel, Tomas. „Fiktionalni svetovi i ekonomija imaginarnog.“ *Reč: časopis za književnost i kulturu*. god. 4, br. 30 (1997): str. 11–115.

Rajan, Mari–Laura. „Mogući svetovi i odnosi pristupačnosti: semantička tipologija fikcije.“ *Reč: časopis za književnost i kulturu*. god. 4, br. 30 (1997): str. 101–110.

Примарна литература/извори:

Вукићевић, Илија. *Целокупна дела*. Приредио Јеремија Живановић. Београд: Народна просвета, 1929.

Веселиновић, Јанко. *Целокупна дела*. Београд: Народна просвета, 1933.

Милован Глишић. *Радоје Домановић*. прир. Горан Максимовић. Нови Сад: Издавачки центар Матице српске, 2019.

Грчић Миленко, Јован. *Целокупна дела*. Београд: Народна просвета, 1928.

Домановић, Радоје. *Сатиричне приповетке*. Београд: Рад, 1999.

Илић, Драгутин. *После милијон година; Секунд вечности*. Београд: Нар. библ. Србије; Г. Милановац: Дечје новине, 1988.

Јакшић, Милета. *Нечиста кућа*. Београд: Просвета, 1985.

Комарчић, Лазар. *Једна угашена звезда*. Београд: Portalibris, 2017.

Лазаревић, Лаза. *Приповетке*. Београд: Народна књига, 1959.

Љубиша, Стефан Митров. *Дјела I—III*. Cetinje: Obod, Budva: kulturni centar, 1985.

Матавуљ, Симо. *Сабрана дела 5*. Београд: Просвета, 1954.

Поповић Шапчанин, Милорад. *Целокупна дела*. Београд: Народна просвета, 1932.

Ранковић, Светолик. *Горски цар; Приповетке*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга, 1970.

Тодоровић, Пера. *Смрт Карађорђева*. Београд: БеоСинг, 2006.

Ћипико, Иво. *Сабрана дела*. Београд: Просвета, 1951.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)

Намјера рада јесте да начини синтезу теоријских увида у проблеме фантастике и фантастичног, да направи корелацију са теоријом могућих свијетова, те да укаже на могућности њене примјене на конкретним текстовима. Циљ научног истраживања биће усмјерен ка томе да покаже апликативне могућности претходно постулираних теоријских прегледа на реалистичке наративе чије је поетика експлицитно инсистирала на миметичком и емпиријском моделу свијета. Тиме ће бити понуђено њихово другачије тумачење указујући на напуклине у таквом свијету које нарушавају његову хомогеност приближавајући их поетици модерне књижевности. Будући да су текстови реализма били предмет примјене структуралистичких методолошких парадигми, ова студија има за циљ да сугерише потенцијал реалистичких наратива за апликативност другачијих методолошких перспектива. Секундарни циљ јесте читање, тумачење и ревалоризација текстова и аутора међу којима су: Јован Грчић Миленко, Стефан Митров Љубиша, Милорад Поповић Шапчанин, Лазар Комарчић, Илија Вукићевић, Драгутин Илић, Иво Ћипико, Пера Тодоровић, Милета Јакшић и др. Истовремено, текстови Милована Глишића, Лазе Лазаревића, Симе Матавуља, Јанка Веселиновића, Светлика Ранковића, Радоја Домановића, биће интерпретирани из нове перспективе. Циљ је да се са аспекта теорије могућих свијетова осветли особеност издвојеног књижевног периода и конципира развојна нит фантастике у књижевности српског реализма.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)

Очекивани резултат усмјерен је ка томе да докторска теза Фантастика у књижевности српског реализма у свом теоријском дијелу начини систематизацију референтних тачака, као што су поетика реализма, мимезис, проблеми фантастике и фантастичног, идући трагом од раних промишљања термина фантастике и фантастичног, преко жанровског статуса фантастике, књижевноисторијског статуса до типологије фантастике. Потом да ће експлицирати на одабраним текстовима проблеме фантастике и фантастичног указујући на њихово присуство у реалистичким наративима и нудећи тумачење овог још увијек недовољно истраженог аспекта кроз анализу односа могућих свијетова, модалних система, преглед фантастичних тема и мотива, семантике јединки, хронотопа и предмета који насељавају фикционалне свијетове, као и конципирање типологије фантастике.

Очекујемо да ће бити потврђен интерпретативни потенцијал одабраних текстова, да ће рад верификовати полазну тезу о функционалности теорије могућих свијетова у тумачењу реалистичких наратива и тако понудити децентрирану перспективу сагледавања реалистичких текстова у односу на доминантне рецепције реализма кроз конвенције пресликавања емпиријског и стварног. Претпостављамо да ће методолошка оријентација којом је детерминисан истраживачки рад кроз анализу скупине текстова како најистакнутијих, тако и скрајнутих аутора, промијенити конвенционалне представе о реалистичкој литератури.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)

Методолошки апарат теорије могућих свијетова који ће кандидаткиња користити у раду реферише на књигу Љубомира Долежела *Heterokosmika: Fikcija i mogući svetovi*. Теорија могућих свијетова подстакнута је семантиком могућих свијетова која опонира миметичкој семантици. Док је миметичка семантика смештена у моделативне оквири једног свијета, семантика фикционалног, односно семантика могућих свијетова налази се унутар моделативног оквира вишеструког свијета. Теорија могућих свијетова свој методолошки апарат темељи на претпоставци да су фикционални свијетови књижевности посебна врста могућих свијетова у чији опсег улазе како свијетови аналогни и слични стварном свијету, тако и фантастични свијетови. У основи ове теорије налазе се наративни модалитети међу којима је алетички модални систем, што је компатибилно са свијетом фантастике у којем је фантастично синоним за „трансгресију физичке компатибилности“. Семантички домен текста представља систем свијетова у чијем средишту је стварни свијет текста, док су менталне представе које производе ликови алтернативни системи „текстуалног универзума“. У тумачењу семантике јединки кандидаткиња ће се ослонити на теоријске поставке Јурија Марголина и Хилари Даненберг. Анализа ће бити поткријељена теоријским ставовима Мари-Лор Рајан, Томаса Павела, Рут Ронен, Јана Албера и др.

Поред методолошког апарата семантике могућих свијетова, кандидаткиња ће користити и методе класичне наратологије, као и аналитичко-интерпретативну методу.

Предложена тема се прихвата неизмењена	ДА	НЕ
Кончан наслов теме докторске дисертације	Фантастика у књижевности српског реализма	

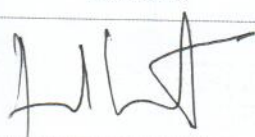
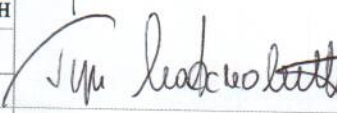
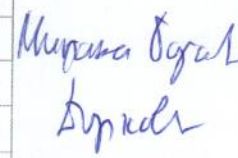
ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Предложена тема докторске дисертације у потпуности је научно заснована и испуњава све битне захтјеве дисертабилности. Предмет научног истраживања обухвата феномен фантастике и фантастичног у жанровски разнородним текстовима српских реалиста (роман, приповијетка, драма и сл.). Теоријски сегмент рада биће посвећен појмовно-терминолошком одређењу фантастике и фантастичног, жанровском статусу фантастике, књижевноисторијском статусу, типологији фантастике, као и прегледу радова најзначајнијих проучавалаца фантастике. Аналитички дио рада биће заснован на интерпретацији фантастике као умјетничког феномена у текстовима следећих аутора: Јована Грчића Миленка, Стефана Митрова Љубише, Милована Глишића, Милорада Поповића Шапчанина, Лазе К. Лазаревића, Симе Матавуља, Јанка Веселиновића, Светолика Ранковића, Лазара Комарчића, Илије Вукићевића, Радоја Домановића, Драгутина Илића, Ива Ћипика, Пере Тодоровића, Милете Јакшића. При томе ће бити издвојени доминантни типови фантастике: утопијска, бајковна, религијска, фолклорна, ониричка, епска фантастика, фантастика предања, демонско-дијаболска фантастика, фантастика бића, предмета, приповједаног простора и времена и сл. Захваљујући свему наведеном, предложена тема докторске дисертације има све предуслове да успјешно реализује истраживање једног важног а недовољно протумаченог сегмента српске књижевне историографије и да као таква значајно допринесе новим сазнањима науке о књижевности.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке НСВ о именовању
Комисије **8/18-01-008/21-030**

Датум именовања Комисије **22. 11. 2021. године**

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Радослав Ераковић, редовни професор	председник	
	Српска књижевност 18. и 19. Века	Филозофски факултет у Новом Саду	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	Др Горан Максимовић, редовни професор	ментор, члан	
	Српска књижевност	Филозофски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	Др Мирјана Бојанић Ћирковић, доцент	члан	
	Српска и компаративна књижевност	Филозофски факултет у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
4.		члан	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

7. 12. 2021. Ниш